

Onderwerp Reactie motie 'Herstel financiële basis van de gemeente'

Steller J. Tel

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 73 26 Bijlage(n)

Ons kenmerk 510313-2021

Datum 27-10-2021 Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Bij de bespreking van de voorjaarbrieff heeft u de motie 'Herstel financiële basis van de gemeente' aangenomen. Daarbij verzoekt u ons college, samen met andere gemeenten, uit te werken welke taken bij uitblijvende structurele financiering in 2022 teruggegeven kunnen worden aan het Rijk en u hierover uiterlijk bij de behandeling van de begroting 2022 te informeren. In deze brief informeren wij u over de gezamenlijke lijn van gemeenten hierin, de ontwikkelingen rondom de herijking van het gemeentefonds en het niet nakomen van afspraken door het Rijk betreffende de normering van het gemeentefonds.

Teruggeven van taken

Over het teruggeven van taken is tijdens de algemene ledenvergadering van de VNG op 16 juni jl. een motie aangenomen. De motie stelt dat bij het achterwege blijven van extra geld voor jeugd en als er bij de kabinetsformatie onvoldoende structurele middelen worden geregeld er wordt overgegaan tot het opschorten van het overleg met het Rijk. Daarnaast wordt er overgegaan tot het 'teruggeven', niet uitvoeren en niet meer aanpakken van nieuwe taken, bijvoorbeeld, aldus de motie die tijdens de ALV werd ingediend:

- niet langer schatkistbankieren;
- stoppen met de uitvoering van de inburgeringswet;
- niet verder invoeren van de omgevingswet, waar mogelijk terugdraaien;
- geen begrotingen meer indienen bij de provincie;
- alle niet urgente jeugdzorg opschorten voor zover de kosten uitstijgen boven het beschikbare budget;
- niet meewerken aan bouwplannen van het Rijk voor meer woningen;

- niet meer handhaven op zaken waarvan de boetes naar de rijkskas gaan;
- Wmo-voorzieningen niet meer verstrekken aan inwoners van wie de gemeente denkt dat zij het zelf kunnen betalen;
- niet meer meewerken aan de energietransitie;
- niet meewerken aan Wet open overheid;
- stoppen met het onderbrengen van statushouders;
- niet meewerken aan bestemmingsplanwijzigingen op verzoek van het Rijk (bv bij rijkswegen);
- alle rekeningen voor urgente jeugdzorg niet betalen, maar naar het Rijk sturen ter betaling;
- geen cijfers meer leveren voor het CBS;
- verstrekking van Wmo-voorzieningen opschorten voor zover de kosten uitstijgen boven het beschikbare budget;
- niet meer meewerken aan de opvang van asielzoekers in AZC'S;
- onderhoud van alle schoolgebouwen wordt uitgesteld, etc.

De voorbeelden die in de motie worden genoemd zijn zeer ingrijpend en kunnen onze burgers direct en indirect hard raken. Bovendien zullen we bij uitvoering van een aantal maatregelen de wet overtreden. Veel van deze maatregelen zien we daarom als laatste redmiddel. De afgelopen tijd zijn vanuit de VNG stevige gesprekken gevoerd met het demissionaire kabinet over de financiële verhoudingen met het Rijk. Dat heeft slechts ten dele tot verbetering geleid. Daarom zetten we zelf en via de VNG in op het agenderen van deze problematiek tijdens de kabinetsformatie, zodat we als gemeenten met een nieuw kabinet verbeterde financiële verhoudingen kunnen bewerkstelligen. Het is ons inziens zaak dit proces eerst af te wachten voordat we kunnen nadenken over het eventueel teruggeven of opschorten van taken. Mocht een dergelijke situatie zich voordoen dan is het wat ons betreft cruciaal dat we dit te allen tijden samen met andere gemeenten doen, samen staan we immers sterker.

Daarom zullen wij bij de kabinetsformatie in onze eigen contacten maar ook in VNG-verband nauwlettend de vinger aan de pols houden.

Herijking verdeling gemeentefonds

Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron voor gemeenten. In 2022 wordt er ruim 36 miljard euro verdeeld over alle gemeenten. De wijze waarop deze middelen worden verdeeld wordt momenteel herzien omdat de huidige verdeling scheef is gegroeid. De minister van BZK heeft deze zomer een (geactualiseerd) verdeelvoorstel gepubliceerd gebaseerd op de uitgaven van het jaar 2017 en 2019. De Raad voor het Openbaar bestuur (ROB) heeft op 19 oktober geadviseerd¹ over het nieuwe verdeelmodel. In zijn advies stelt de ROB dat het nieuwe verdeelmodel weliswaar beter is dan het huidige

---

¹ <https://www.raadopenbaarbestuur.nl/documenten/publicaties/2021/10/19/briefadvies-herverdeling-gemeentefonds>

verdeelmodel maar dat het niet verstandig is het verdeelmodel zonder meer op deze manier in te voeren. De ROB stelt een aantal niet-vrijblijvende randvoorwaarden: meer verantwoording van gemaakte keuzes, meer toetsing aan grootheden zoals financiële draagkracht en regionale welvaart en een aanpassing van variabelen in het model die vertekend zijn door het peiljaar en de methodiek. Daarnaast wordt geadviseerd om direct na invoering een aantal acties in gang te zetten, met name rond de bekostiging van het sociaal domein. Het ingroeipad zou volgens de ROB, bij inachtneming van de randvoorwaarden, beperkt gehouden moeten worden tot 3-jaarlijkse stappen van 15 euro per inwoner. Door de minister van BZK is nog niet gereageerd op het briefadvies van de ROB. De consultatie van gemeenten door de VNG over het verdeelvoorstel zal op korte termijn van start gaan. De beoogde ingangsdatum van het nieuwe verdeelmodel is 2023 (publicatie moet dan uiterlijk plaatsvinden in de meicirculaire 2022).

Het nieuwe verdeelmodel wordt getoetst aan kaders die zijn gebaseerd op de Financiële Verhoudingswet (Fvw). De uitkomsten dienen uitlegbaar te zijn. De gemeente Groningen komt positief uit het nieuwe voorgestelde verdeelmodel. Daarentegen zijn de uitkomsten voor veel omliggende gemeenten nog steeds zeer negatief en onvoldoende uitlegbaar. Wij blijven samen met de Friese en Groninger gemeenten optrekken om tot een eerlijkere verdeling te komen. Het advies van de ROB steunt ons hierin. Wij voelen ons verantwoordelijk voor onze regio omdat we veel taken samen uitvoeren. Het is belangrijk dat ook de regiogemeenten een rechtvaardig aandeel ontvangen zodat zij hun inzet kunnen voortzetten. De door de VNG gestelde randvoorwaarde dat er sprake moet zijn van 'een grotere koek' voordat ingestemd kan worden met een nieuw verdeelmodel is daarbij belangrijk.

Interbestuurlijke afspraken

In 2018 zijn er hernieuwde afspraken gemaakt over de normering van het gemeentefonds (en provinciefonds) op basis van het principe van samen trap op, samen trap af. Die afspraken schrijven voor dat als het Rijk ruimte krijgt voor extra uitgaven dit ook leidt tot extra financiële ruimte voor gemeenten en provincies. Dit wordt ook wel de trap-op-trap-af-systematiek genoemd.

Op 5 oktober jl. is de Tweede Kamer door de minister van Financiën geïnformeerd over de wijzigingen in de rijksbegroting 2022 naar aanleiding van het besluit van de Tweede Kamer om ruim 2 miljard extra beschikbaar te stellen voor een aantal urgente vraagstukken. Deze verhoging van de uitgaven in de rijksbegroting leidt volgens de afspraak tussen het Rijk, provincies en gemeenten dus ook tot extra middelen in het gemeente- en provinciefonds. Het kabinet heeft echter besloten deze interbestuurlijk afspraak eenzijdig niet te respecteren. We vinden dit een zorgelijke ontwikkeling. Temeer omdat we als overheden gezamenlijk voor een groot aantal maatschappelijke uitdagingen staan. Wij zullen daarom in onze contacten met het Rijk en via de VNG dan ook aandringen om de interbestuurlijke afspraken te respecteren.

De VNG heeft hierover inmiddels een brief gestuurd aan de minister van Financiën, in afschrift aan de fractievoorzitters in de Tweede Kamer en de fondsbeheerders van het Rijk.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuiling

secretaris,
Christien Bronda

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.